

DİZİ SEKTÖRÜ BÖYLE GİDERSE BEŞ SENEDE BİTER

Televizyonlarda yeni dizi sezonu bu hafta açıldı. Kanallar içinde en atak davranan kanal Show TV oldu. Show TV bu geçtiğimiz hafta üç iddialı bombasını patlattı. “Bahar” - “Veliaht” ve “Kızıl-cık Şerbeti”nin yeni sezon bölümlerini yayına soktu. Show TV bu konuda erken davranarak boş olan alanı doldurmayı hedefledi ve bunu başardı. Üç dizi de iyi reytingle açılış yaptı.

Eylül sonu itibarıyla yeni diziler ve eski dizilerin yeni bölümleri de tamamen yayına girmiş olacak. Müthiş bir rekabet yaşanacak dizi sektöründe. Bu yoğun rekabette reyting alan dizi sayısı ise az olacak. Çoğu elenecek. Elenmek zorunda matematiksel olarak elenecek çünkü iki tane birinci olmaz. Reyting bölünecek ve en tepede kalanlar ayakta kalacak.

Şöyle bir on beş yirmi sene öncesini düşünün, hani dizilerin o ilk yıldızının parladığı yılları. Bir gecede iki ayrı dizi yayınlanıyordu. Sonrasında sektör bir gecede iki diziyi kaldıramadı ve özellikle son on yılda bir geceye bir dizi formülü gelişti. Geniş bir özet artı 120 dakikalık bir bölüm ile akşam 20:00-24:00 saatlerini kurtardı televizyon kanalları son yıllarda. Aslında bir gecede iki ayrı dizinin yayınlandığı dönem daha güzeldi. Ekranlarda çeşitlilik vardı sektörlerde de bereket vardı daha fazla oyuncu iş bulabiliyordu ama o dönem bitti.

BAŞARI MALİYETLERİ UÇURDU

Türk dizileri özellikle son on beş yılda yurt dışında da müthiş başarılı oldu ve Türkiye dizi ihracatında dünyanın en büyük ikinci oyuncusu oldu. Her şey güzel giderken dizilerin yapım ücretleri de ufak ufak artmaya başladı. Siz benim ufak ufak

Prof. Dr. Michael KUYUCU

dediğime bakmayın aslında algoritmik bir seviyede artmaya başladı. Özellikle dizilerin başrol oyuncularının aldığı ücretler inanılmaz seviyelere ulaştı. Buna 2020'li yıllarda yaşanan döviz, enflasyon krizleri de eklenince dizilerin

maliyetleri adeta uçtu.

Türkiye'de bölüm başı 1 milyon lirayı bulan ilk dizi Kurtlar Vadisi olmuştu. Bu bir milyonlar zamanla iki, üç, dört milyon liralara kadar yükseldi. Bunun anlamı nedir? Bu, televizyon kanalları bir dizi için bir bölüm karşılığında üç beş milyon lira veriyor demek. Son bir iki yılda bu rakam bu seviyede de kalmadı ve on milyonları buldu. Şu an konuşulan rakamlar 25-30 milyon lira seviyelerinde. Bırakın 25 milyonu 10-15 milyon lira bile çok para.

Televizyon kanalları dijitalleşmeden yavaş yavaş paylarına düşen olumsuz rüzgarı almaya başladı için reklam verene istediği fiyatlarda reklam satamıyor. Reklam piyasasının gözü artık dijitalde. Hala televizyonu önemsiyor ama bir gözü dijitalde. Bu durum televizyon mecrasının reklam pastasından aldığı payın düşmesine neden oluyor ve korkarım bu durum önümüzdeki beş yılda da bu devam edecek. Dijitalleşme nasıl ki radyoyu bitirdiyse yavaş yavaş pençesini televizyona da uzatacak. Bu durum televizyon kanallarının yatırım yapma özgürlüğünü yok

edecek. TV kanalları ya yatırım yapamayacak kadar

ya da daha düşük maliyetli içeriklere yönelecek. Bu durumdan diziler de etkilenecek ve erken finallerin sayısı da artacak. Bırakın erken final yapmayı çoğu dizi projesi hayat bile bulamayacak.

Şu an dizilerin bu yüksek fiyatlarının bir bölümü yurt dışı satışlarından karşılanıyor. Bir dizinin bu yüksek maliyetleri karşılayabilmesi için tek başına Türkiye'de bir televizyonda yayınlanması kafi değil. Esnaf deyimiyle kurtarmıyor. Yurt dışına satışı yapıldıktan sonra oradan gelen gelirle beraber kendisini kurtarıyor. Bu nedenle bir dizinin hem Türkiye'de hem de yurt dışında olabildiği kadar ülkede yayınlanması lazım ki maliyetini kurtarsın ve kara geçsin.

PEKİ GELECEK NE GÖSTERİR?

Reklam harcamalarında dijitalin payı her yıl artıyor. Şu an reklam pastasının yaklaşık yüzde 72'lik bölümü tek başına dijital medya alıyor. Geri kalanı yüzde 28'lik dilimi diğer mecralar alıyor. Bu mecralar içinde televizyon hala ilk sırada yer alıyor ama eski havasını her geçen gün kaybediyor. Gelecekte beş yılda yani 2030'da bu iş tamamen değişecek. Dijital medya reklam pastasından daha da büyük pay alacak ve geleneksel medyayı yani TV - Radyo - Yazılı basın gibi mecraların Azrail'i olacak. Bu kendisini hissettirmeye zaten başladı ve her geçen yıl daha da hissettirecek.

Diziler şu an son iyi dönemlerini yaşıyor diyebiliriz. Bunun önüne geçmek için dizi yapımcıları ve te-

levizyon kanallarının yapması gereken tek bir şey var: Dizilerin maliyetini düşürmek. Bu nasıl olur? Önce starlara, başrol oyunculara verdiği parayı düşüreceksin sonra da diğer kalemleri. Bugün izlediğimiz X bir dizinin başrollerini oynayan bir oyuncu bölüm başına yaklaşık 1 milyon lira para alıyor. Biraz daha star olanlar ise bölüm başı bir buçuk milyon lirayı buluyor. Bunlar çok ciddi paralar. Gelecekte bu paralar hayal olacak. Bu paralar hayal olmazsa dizi sektörü toptan hayal olacak.

Dünyaya yapılan satışlarda da düşüş yaşanacak çünkü birbirini tekrar eden bu diziler artık dünya pazarını da doyurmaya başladı. Bir noktadan sonra yabancılar da izlemeyecek bu dizileri ve ihracatta da düşüş yaşanacak. Yurt dışında bu dizileri satın alan ülkelerin izleyicileri bu dizileri daha çok dramatik yapısı ve kaliteli çekimleri için izliyor. Avrupa'da pek çok ülkede bunu test ettim ve gördüm. Türk dizilerin görsel kalitesi çok iyi ve bu onları yurt dışı için cazip hale getiriyor. Ancak unutulmaması ki ki papaz her zaman pilav yemez. Bir süre sonra o da kurtarmayacak ve batıdaki milliyetçilik akımlarının da etkisi ile batı ve hatta Araplar artık Türk dizisi satın almamaya başlayacak. Bu diziler için çok ciddi bir darbe olacaktır. Bu nedenle dizi sektörünün bir on sene daha aynı başarıları ilerleyebilmesi için maliyetlerini düşürmesi lazım yoksa üç beş yıl içinde dizi endüstrisi diye bir şey kalmaz.

SİBEL ALAŞ

HİTLERİNİ YENİDEN SESLENDİRDİ

>> Doksanlı yıllara damgasını vuran bir sesi. Müzisyenliğinin yanında İngiliz dilinde eğitim alan başarılı bir çevirmen. İlk albümü yayınlandığında bomba etkisi yarattı ve o döneme çok sayıda hit şarkıya imza attı. Sibel Alaş, 90'lı yıllara damga vuran şarkılarını “En İyileriyle Sibel Alaş” albümünde bir araya getirdi. “En İyileriyle Sibel Alaş” albümü için stüdyoya giren Sibel Alaş; “Adam”, “Fem”, “Bende Hüküm Sür”, “Uyut Beni” - Büyüt Beni”, “Bin Yıldız”, “Lavanta Çiçekleri”, “Fırlırım Ben”, “Neyleriz” isimli 8 şarkıyı yeniden seslendirdi ve bu şarkıları tek bir albümde topladı. Doksanlı yılların sounduna paralel düzenlemelerle Metin Özlükü, Hasan Çiçoek ve Sinan Güngör’ün aranjörlüğünde hazırlanan albüm Ossi Müzik tarafından yayınlandı. Bu albüm önce dijital platformlarda yayınlanacak hemen ardından da plak formatında da yayınlanacak. Çok güzel bir proje olmuş Sibel Alaş hem iyi bir ses hem de iyi bir müzisyen klasiklerini tekrar seslendirmesi güzel olmuş.

GECE GERİ DÖNDÜ

>> 2000'li yıllardan itibaren kendine özgü tarzı ve sahne performanslarıyla dikkatleri çeken ve kendi çizgisinde bir dinleyici kitlesi edinen GECE Grubu uzun zamandır şarkı yayınlamıyordu. GECE bu araya ara verdi ve “Arsız” adında yeni bir şarkı yayınladı. GECE şarkıyı yapmadan ilk albümlerinin enerjisini hatırlatan, daha hızlı tempolu bir parti şarkısı yaratma fikri üzerine yoğunlaşmış. Bu duygu ve fikir birlikteliği sonucunda ortaya çıkan “Arsız”, hem grubun akıllarda kalan müzikal soundunu hatırlatıyor hem de yenilikçi bir sound sunuyor.

Şarkının prodüktörlüğünü, grubun üçüncü albümü “İyi Niyetli Bir Gün”de de birlikte çalıştıkları Efe Bahadır üstlenmiş. GECE Türkiye’de piyasaya çıkan en farklı rock grubu. İlk piyasaya çıktığı günden beri onları takip ediyormu ticari bir çizgileri olmadığı popüler kültürle fazla hazır neşir olamadılar ama müzikten anlayanların iyi ve alternatif rock sevenler için ideal bir grup oldular. “Arsız” da dinlemenizi tavsiye ederim. Bu tür grupların var olması rock müziğinin renkliliği adına çok güzel dilerim bu kez arayı uzun tutmazlar ve birer ikiye ufak ufak da olsa şarkılarını bizimle paylaşırlar.

HEM GÜZEL HEM YETENEKLİ: TUANA

>> Pop rock türünde yayımladığı başarılı şarkıları ile dikkatleri çekmeyi başaran genç yorumcu Tuana yeni şarkısını yayınladı. Şarkının adı “Leyla”. Tuana şarkısını anlatırken sanki hepimizin yaşadığı duyguları anlatıyor. Şarkısı hakkında “‘Leyla’ sadece bir şarkı değil; dünyanın gürültüsünden yorulmuş herkesin kendi dünyasına sığın-

ması için yazılmış bir davet” diyor. Önceki şarkıları olduğu gibi bu şarkısını da kendisi yazan Tuana yeni nesil sanatçılar içinde hem yeteneği hem de güzelliği ile dikkatleri çekiyor ancak şunu da eklemek istiyorum müziğinde kendi tarzını ve kalitesini koruyor güzelliğini popüler kültüre uygulamıyor bu da onu daha değerli yapıyor.